

Lahden kaupunki, Konserni- ja tilajaosto, 18.12.2023

§ 110

Suomirata Oy:n muuttaminen Lentorata Oy:ksi

6186/00.00.02.00/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

konserniohjauksen päällikkö, Veli-Pekka Ignatius, 044 7161895

Päätös

Esittelijän muutettu päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Konsernipalvelujohtaja Alm Sari

Päätösehdotus

Konserni- ja tilajaos päättää

a) jatkaa osakkaana Lentorata Oy:ksi muutettavassa Suomi-Rata Oy:ssä esitystekstissä mainituin periaattein,

b) sitoutuu tässä vaiheessa ainoastaan hankkeen suunnitteluun esittelyosassa kuvatulla sijoituksella, ja

c) hyväksyä liitteen mukainen Lentorata Oy:n osakassopimus ja valtuuttaa kaupunginjohtajan tekemään siihen teknisiä ja vähämerkityksellisiä muutoksia,

d) tehdä kaupungin osalta Suomi-Rata Oy:n osakkeenomistajan päätös,yhtiökokousta pitämättä, jolla yhtiön yhtiöjärjestys muutetaan liitteenä olevan yhtiöjärjestyksen mukaiseksi.

e) tehdä kaupungin osalta Suomi-Rata Oy:n osakkeenomistajan päätös yhtiökokousta pitämättä, jolla yhtiön hallitus valtuutetaan tekemään maksuton suunnattu osakeanti, jossa yhtiö antaa Suomen valtiolle uusia osakkeita 68 531 kappaletta.

Muutettu päätösehdotus

Konserni- ja tilajaos päättää

- a) jatkaa osakkaana Lentorata Oy:ksi muutettavassa Suomi-Rata Oy:ssä esitystekstissä mainituin periaattein,
- b) sitoutuu tässä vaiheessa ainoastaan hankkeen suunnitteluun esittelyosassa kuvatulla sijoituksella, ja
- c) hyväksyä liitteen mukainen Lentorata Oy:n osakassopimus ja valtuuttaa kaupunginjohtajan tekemään siihen teknisiä ja vähämerkityksellisiä muutoksia,
- d) tehdä kaupungin osalta Suomi-Rata Oy:n osakkeenomistajan päätös,yhtiökokousta pitämättä, jolla yhtiön yhtiöjärjestys muutetaan liitteenä olevan yhtiöjärjestyksen mukaiseksi.
- e) tehdä kaupungin osalta Suomi-Rata Oy:n osakkeenomistajan päätös yhtiökokousta pitämättä, jolla yhtiön hallitus valtuutetaan tekemään maksuton suunnattu osakeanti, jossa yhtiö antaa Suomen valtiolle uusia osakkeita 68 531 kappaletta
- f) todeta, että edellä olevat päätöskohdat a-e ovat ehdollisia siten, että päätösten toimeenpano edellyttää, että Lentorata Oy:n osakassopimuksen muut osakkaat hyväksyvät osakassopimuksen.

Käsittely

Käsittelyn yhteydessä esittelijä täydensi päätösehdotustaan lisäämällä siihen kohdan f) todeta, että edellä olevat päätöskohdat a-e ovat ehdollisia siten, että päätösten toimeenpano edellyttää, että Lentorata Oy:n osakassopimuksen muut osakkaat hyväksyvät osakassopimuksen.

Lisäksi perusteluosan tekstistä poistetaan kohta ”Yhtiön osakassopimuksen allekirjoittamisen jälkeen laatiman rahoitussuunnitelman mukaiset sijoitukset tuodaan erikseen kaupunginhallituksen päätettäväksi.”

Konserni- ja tilajaosto hyväksyi esittelijän muutetun päätösehdotuksen yksimielisesti.

Perusteluosa

Lahden kaupunginvaltuusto on 9.3.2020 (29 §) päättänyt, että se lähtee osakkaaksi Suomi-rata Oy -hankeyhtiöön. Kaupunginvaltuusto päätti samalla, että kaupunki merkitsee hankeyhtiön osakkeita enintään 3,7 miljoonalla eurolla. Kaupunginhallitus hyväksyi 20.4.2020 (103 §) Lahden kaupungin osalta Suomi-Rata Oy:n osakassopimuksen, perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen. Osakassopimuksessa Lahti sitoutui rahoittamaan omistusosuuttaan (2,18 %) vastaavan osuuden ratahankkeen suunnittelukustannuksista. Osakassopimuksessa kaupunki sitoutui ainoastaan Suomi-radon suunnitteluun. Radan rakentamisesta ja rakentamiskustannusten kattamisesta olisi sovittu erikseen.

Lahden kaupunki on sijoittanut 13.12.2023 mennessä Suomi-Rata Oy:öön yhteensä 151.988,60 euroa.

Suomi-rata Oy:n omistus jakautui yhtiötä perustettaessa Suomen valtion lisäksi kahdenkymmenen kunnan ja kaupungin, sekä Finavia Oyj:n kesken.

Nyt käsillä oleva päätösehdotus ei vaaranna kunnan lakisääteisiä tehtäviä ja päätösehdotuksesta on tehty valtiontukiarviointi liitteenä.

Suomi-Rata Oy:n muuttaminen Lentorata Oy:ksi

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa (Vahva ja välittävä Suomi Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023, Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58) uuden hallituksen tahtotilaksi esitetään, että hallitus edistää nk. lentoratahanketta ja Suomi-rata Oy:n

tekemä suunnittelutyö keskeytetään muilta osin. Liikenne- ja viestintäministeriö on käynnistänyt syksyllä 2023 talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoltaman toimintatavan mukaisesti neuvottelut Suomi-rata Oy:n omistajien kesken yhtiön toiminnan tarkoituksen muuttamiseksi vastaamaan uuden hallituksen tahtotilaa. Neuvotteluiden aikana selvitettiin omistajien tahtotila jatkaa yhtiössä.

Lentorata Oy:ksi muutettavan yhtiön uutena tarkoituksena olisi lentoaseman kautta kulkevan Pasilan ja Keravan välisen Lentoradan suunnittelu rakentamisvalmiuteen asti. Yhtiö voi tämän lisäksi tehdä tai teettää selvityksiä Rakentamisvaiheen päätöksenteon kannalta oleellisista seikoista kuten maaperään liittyvistä riskeistä ja kustannuksista, rahoituksesta, operointimalleista sekä radan yhteiskuntataloudellista hyödyistä ja mahdollisista haitoista. Lentoradan rakentaminen ja rakentamissuunnittelu eivät kuulu yhtiön nyt sovittavaan tehtävään.

Lahti näkee lentoratahankkeen merkittävänä kansallisena hankkeena ja erittäin tärkeänä osana sekä valtakunnallisen että seudullisen raideverkon tulevaisuutta. Lentorata mahdollistaa junayhteyksien merkittävän parantamisen Lahdesta Helsinki-Vantaan lentokentälle sekä Helsinkiin. Matka-aika lentokentälle muuttuisi vaihdottomaksi ja lyhenisi noin 40 minuuttiin, joka on noin 15 minuuttia nykyistä nopeampi. Vantaan lentokentän alue, Aviapolis, on Suomen toiseksi suurin työpaikkakeskittymä, joten myös työmatkapedelöinti helpottuisi ja nopeutuisi.

Matka-aika Helsinkiin ei lyhenisi, mutta ratakapasiteetin lisääminen mahdollistaisi junatarjonnan merkittävän kasvattamisen, sekä lähi- että kaukojunien osalta. Nopeiden ratayhteyksien toteuttaminen edistää kaupunkiseutujen muodostumista yhteneväiseksi työssäkäyntialueeksi

parantaen mahdollisuuksia työvoiman ja muiden resurssien liikkuvuudelle. Nopeat raide- ja lentoyhteydet ovat yritysten kansainvälisen saavutettavuuden kannalta keskeisiä. Hanke hyödyttää Lahden asukkaita ja laajemminkin Lahden kaupunkiseudun elinkeinotoimintaa tarjoamalla tehokkaampia liikenneyhteyksiä, joten hankkeeseen osallistuminen kuuluisi näin ollen Lahden kaupungin yleiseen toimialaan.

Pääradan raidekapasiteetti Kerava-Helsinki-välillä ei tule riittämään tulevaisuudessa eikä uusia lisäraiteita voida toteuttaa nykyiseen ratakäytävään ilman merkittäviä ja pysyviä haittoja. Lentorata mahdollistaa nykyisen ratakapasiteetin puitteissa lähijunaliikenteen merkittävän kehittämisen Helsingistä Järvenpään, Riihimäelle ja Lahteen.

Lentoratayhtiön omistajapohjan muutos ja rahoittaminen jatkossa

Neuvottelujen aikana Helsinkiä, Vantaata ja Lahtea lukuun ottamatta yhtiön muut osakkaina olevat kunnat ilmoittivat olevansa halukkaita luopumaan yhtiön omistajuudesta. Myös Finavia Oyj ilmoitti, että sillä ei ole taloudellisia mahdollisuuksia jatkaa yhtiössä. Neuvottelutulos oli, että Suomi-Rata Oy ostaa yhtiön jättävien osakkaiden osakkeet ja mitätöi ne. Yhtiön jättävät omistajat edustavat päätöksentekohetkellä 25,2 %:a yhtiön koko osakekannasta. Yhtiö käyttää osakkeiden hankintaan kassavaroistaan yhteensä 252 300 euroa. Periaatteena osakkeesta maksettavan kauppahinnan määrittämisessä oli osakkeen osuus yhtiön kassavaroista (pl. avustuksina ja tukina saadut varat, joiden myöntämisehtoihin sisältyy käyttörajoituksia). Yhtiön osakkeista maksama kauppahinta on alle 15 %:ia osakkaan yhtiöön tekemistä sijoituksista (merkintähinta + svop-sijoitukset).

Yhtiöön jäävät osakkaat kävivät erilliset neuvottelut Lentorata Oy:ksi muutettavan yhtiön tulevista omistusosuuksista ja osakassopimuksesta.

Neuvottelutulos omistusosuuksista ja maksuosuuksista on seuraava:

Lentorata Oy	Omistusosuus/ osuus rahoitussitoumusten kokonaismäärästä (% kahden desimaalin tarkkuudella)	Rahoitussitoumuksen määrä
Suomen valtio,	70,00	17 500 000,00
Helsingin kaupunki	18,17	4 541 639,91
Vantaan kaupunki	9,08	2 270 830,16
Lahden kaupunki	2,75	687 529,93
Yhteensä	100,00	25 000 000

Neuvottelutulos tarkoittaa sitä, että yhtiön suorittaman poisjäävien kuntien ja Finavian osakkeiden ostamisen jälkeen valtion omistusosuutta tulee kasvattaa 1,78 %:lla. Tämä toteutetaan suunnatulla maksuttomalla osakeannilla, jossa Suomen valtiolle luovutetaan 68 531 osaketta. Yhtiön haltuun jäävät osakkeet mitätöidään.

Neuvotellussa osakassopimuksessa kaupunki sitoutuu rahoittamaan yhtiötä enintään 687 529,93 eurolla. Tässä rahoitussitoumuksen enimmäismäärässä ei huomioida kaupungin yhtiöön aiemmin tekemiä sijoituksia. Lahti ei sitoudu muuhun yhtiön rahoittamiseen. Mikäli suunnittelun aikana käy ilmi, että suunnitteluhankkeen kokonaisrahoitustarve ylittää osakkaiden tekemät rahoitussitoumukset ja hankkeeseen mahdollisesti saatavat tuet ja avustukset, osakkaat sitoutuvat neuvottelemaan rahoitusvajeen ratkaisemiseksi.

Osakassopimuksen mukaan osakkaat maksavat rahoitussitoumuksensa yhtiölle suunnittelun edistyessä osissa yhtiön hallituksen määräämässä aikataulussa maksamattomien rahoitussitoumuksiensa mukaisessa suhteessa. Rahoitussitoumuksen erät suoritetaan yhtiölle oman pääoman ehtoisina sijoituksina ensisijaisesti yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon tehtävillä suorilla sijoituksilla ja toissijaisesti muulla tavalla kuten osakeannilla.

Alustavan arvion mukaan yhtiön tarvitsema rahoitus jakautuisi vuositasolla seuraavasti:

Toimintavuosi	2024	2025	2026	2027	2028
Kustannusarvio/sitoumus (miljoonaa euroa)	3,950	4,710	5,405	8,435	2,50

Rakentamisvaiheeseen siirtyminen

Osakassopimuksessa ei sovita mahdollisesta rakentamisvaiheesta, vaan rakentamisvaiheeseen siirtymisestä ja sen edellyttämästä rahoituksesta sovitaan erikseen. Tilanteessa, jossa rakentamisvaiheeseen ei päätetä siirtyä, suunnitteluhankkeen kokonaisrahoitustarve ylittyy eikä ratkaisua rahoitustarpeen kattamiseksi löydetä sekä tilanteessa, jossa rakentamisvaiheeseen päätetään siirtyä, mutta Lahti päättää olla rahoittamasta ja osallistumasta rakentamisvaiheeseen, on Lahti oikeutettu ja velvollinen luovuttamaan omistamansa yhtiön osakkeet yhtiölle 1 eurolla.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Helsingin kaupunki, Vantaan Kaupunki, Liikenne- ja viestintäministeriö,
Lentorata Oy, Talouspalvelut, Provincia